

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427, van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe, die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk, en past bij zijn beoordeling de normen en de regels van het toekennen van scorepunten toe, die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-Regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag of ieder kolon toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag of de vertaling van een kolon worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het antwoordmodel.
Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag of kolon is.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord of een kolon geheel juist is vertaald, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord of een kolon gedeeltelijk juist is vertaald, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het antwoordmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag of de vertaling van een kolon niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord of deze vertaling op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;
 - 3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 100 scorepunten worden behaald.

Het aantal scorepunten is de som van:

- a. 10 scorepunten vooraf;
- b. het aantal voor de beantwoording van de vragen en voor de vertaling toegekende scorepunten;
- c. de extra scorepunten die zijn toegekend op grond van een beslissing van de CEVO.

6 Het cijfer van het centraal examen wordt verkregen door het aantal scorepunten te delen door het getal 10.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak Grieks VWO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen punt(en) in mindering wordt/worden gebracht.

2 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolom een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolom.

3 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt/meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolom.

4.1 Antwoordmodel voor de vragen

Antwoorden	Deel-scores
Tekst 1a en 1b	
Maximumscore 2	
1 ☐ (τῶν) ἀμόθεν (γε) (regel 10). Fout: ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε (regel 2).	
Maximumscore 2	
2 ☐ . De zoektocht van Telemachos naar zijn vader / de godenvergaderingen. Onjuist: Antwoorden als: de ontmoeting met Nausikaa / het bezoek aan de onderwereld / het bezoek aan Polyphemos.	<u>1</u>
. De gebeurtenissen na Odysseus' thuiskomst / de moord op de vrijers / de herkenning door Eurykleia / de hereniging met Penelope.	<u>1</u>

Maximumscore 2

- 3 Doordat Achilles zich uit de strijd terugtrekt lijden de Grieken zware verliezen. Achilles staat toe dat zijn beste vriend Patroklos (in zijn plaats) de Grieken gaat helpen. Patroklos wordt daarop (door Hektor) gedood.
Geen scorepunten toekennen als de dood van Patroklos niet wordt genoemd.

Tekst 2**Maximumscore 1**

- 4 De (door Hermes overgebrachte) opdracht van Zeus / de goden.
Goed rekenen: de opdracht van Hermes.

Maximumscore 2

- 5 οἷ μιν φέρτεροί εἰσι (νοῆσαι τε κρηναί τε) (regel 170).
De toevoeging van regel 169 maakt het antwoord niet fout.
Indien alleen regel 169, 1 scorepunt toekennen.

Maximumscore 1

- 6 ἐναίσιμος (regel 190), ἐλεήμων (regel 191).
Niet fout rekenen: οὐδὲ σιδήρεος (regel 190–191).
Fout: alleen σιδήρεος.
Indien één antwoord goed, geen scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 7 . Odysseus merkt op dat zelfs voor (goedgebouwde) schepen de tocht al gevaarlijk is, laat staan voor een vlot, zoals Kalypso noemt. 1
 . Odysseus denkt dat zelfs met de wind van Zeus in de rug de tocht moeilijk is, laat staan met de wind die Kalypso hem belooft. 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 8 Bedoeld wordt de „oral poetry”-theorie, die zegt dat de epische dichters een groot aantal vaste formules en formulaire verzen tot hun beschikking hadden die in een passende context „automatisch” werden ingezet.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 9 Uit het feit dat hij Kalypso een eed laat afleggen.

Maximumscore 2

- 10 In deze passage wordt juist herhaaldelijk het verschil benadrukt tussen god en mens / de godin Kalypso en de mens Odysseus. (Desondanks wordt Odysseus goddelijk genoemd.)
Ook goed: Odysseus krijgt eten en drinken voor mensen, Kalypso godenspijs.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 11 De Ilias beschrijft gebeurtenissen die zich tijdens een oorlog afspelen, en heeft dus minder plaats voor huiselijke scènes. In de Odyssee, met haar talrijke ontvangsten van gasten / vreemdelingen, zijn zulke scènes juist frequent.
Of woorden van overeenkomstige strekking. In het antwoord moet zowel op de inhoud van de Ilias als van de Odyssee worden ingegaan.

Maximumscore 2

- 12 In regel 160 wordt Odysseus aangesproken als ongelukkige, omdat hij heimwee heeft naar huis en haard. In regel 203 wordt hij toegesproken met zijn volledige naam en het typerende adjectief πολυμήχανος, nu duidelijk is geworden dat Odysseus naar huis mag terugkeren / nadat Odysseus in de voorafgaande woorden zijn sluwheid heeft laten blijken.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 13 ταλαπενθέα (regel 222).

Maximumscore 2

- 14 εἰ δ' αὖ τις ράϊησι θεῶν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ (regel 221).
Indien wordt verwezen naar regel 206–207, 1 scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 15 οὐκέτι (ἦνδανε) (regel 153).
De toevoeging van regel 154–155 maakt het antwoord niet fout.
Onjuist: alleen regel 154–155.

Maximumscore 2

- 16 Nee; Penelope is (als sterveling) wel minder mooi dan (de godin) Kalypso, maar daarom nog niet „provinciaal”. / Odysseus noemt Penelope περίφρων / zeer verstandig.
Indien de toelichting ontbreekt of onjuist is, geen scorepunt toekennen.

Tekst 2 en 3**Maximumscore 1**

- 17 Dat Odysseus bij haar blijft.

Maximumscore 3

- 18 . οὐ μὲν θῆν t/m ἐρίζειν (regel 211–213) / alleen regel 211. 1
 . ὄσσα τοι αἴσα κήδε' ἀναπλήσαι (πρὶν πατρίδα γαῖαν ἰκέσθαι) (regel 206–207) 1
 . ἀθάνατός τ' εἴης (regel 209) 1

Tekst 4**Maximumscore 1**

- 19 Van onbewuste ironie is sprake wanneer een personage zonder zich dat te realiseren iets zegt dat voor de toehoorder / lezer een heel andere betekenis heeft.

Maximumscore 2

- 20 . Penelope meent een ξείνος / vreemdeling voor zich te hebben, terwijl de toehoorder / lezer weet dat het haar eigen man / de koning van Ithaka is 1
 . Penelope gebruikt φίλε / φίλιων in de betekenis best / welkom, maar een toehoorder / lezer hoort er (ook) „geliefd” in 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 21 Door Penelope te laten beginnen met te zeggen „was van jouw meester”, waarna de toehoorder / lezer „de voeten” verwacht (gezien regel 356).
Of woorden van overeenkomstige strekking.
Indien wordt geantwoord: door de woordvolgorde (zonder nadere toelichting) 1 scorepunt toekennen.

Maximumscore 1

22 ■ c

Maximumscore 2

- 23 □ Odysseus, Odysseus, de vreemdeling.
Geen deelscores toekennen.

Metriek**Maximumscore 2**

- 24 □ Indien het vers correct is gescandeerd en het juiste woord is ingevuld, twee scorepunten toekennen.
Indien wel *ἐυπλόκαμος* correct is ingevuld, maar er een fout in het scanderen is gemaakt, één scorepunt toekennen.

Afbeelding**Maximumscore 2**

- 25 □ Odysseus volgt de wagen van Nausikaa (op weg naar de stad van de Phaiaken / het hof van koning Alkinoos).

4.2 Antwoordmodel voor de vertaling**Kolon 26****maximumscore 2**

ὁ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε·

Hij, hun goed gezind / het goed met hen menend, nam het woord (in de vergadering) / sprak en zei (te midden van / tot hen);

Niet fout rekenen: σφιν niet verbonden met ἐὺ φρονέων

σφιν niet vertaald

σφιν zich / hem / jullie

Bij dezelfde of een overeenkomstige onjuiste weergave van σφιν in de kola 26, 39 en 45 maximaal drie scorepunten in mindering brengen.

verstandig / blij zijn

vergaderen

volgen

1
0

1

1

0

Kolon 27**Maximumscore 1**

«κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι,

„luister(t) (dan / dus / daarom) nu naar mij, bewoners van Ithaka,

νῦν niet vertaald

heb / jullie hebben geluisterd / jullie luisteren

gehoorzamen

0

0

0

Kolon 28**Maximumscore 2**

ὅτι κεν εἶπω·

(naar) (al) wat ik zal zeggen / zeg;

omdat

zou / zou kunnen zeggen

heb gezegd

0

0

0

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 29	
Maximumscore 2	
μνηστήρσιν δὲ μάλιστα πιφαισκόμενος τάδε εἶρω. (maar / en) me het meest / vooral richtend tot de vrijers zeg ik dit.	
zeer / meer	<u>1</u>
Niet fout rekenen: zal ik dit zeggen.	
deze zegt	<u>0</u>
aaneenrijgen	<u>0</u>
Kolon 30	
Maximumscore 2	
τοῖσιν γὰρ μέγα πῆμα κυλίνδεται· want op hen rolt een groot verdriet / onheil / ramp toe;	
dit onheil	<u>0</u>
door hen	<u>0</u>
zij wentelen naar een groot onheil	<u>0</u>
Kolon 31	
Maximumscore 2	
οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς δὴν ἀπάνευθε φίλων ὧν ἔσσεται, want Odysseus zal niet lang (meer) ver van zijn vrienden / dierbaren / verwanten zijn,	
lang geleden / sedert lang	<u>0</u>
zonder zijn vrienden	<u>1</u>
hun vrienden	<u>0</u>
is	<u>1</u>
Kolon 32	
Maximumscore 2	
ἀλλά που ἤδη ἐγγὺς ἐὼν maar dunkt me / ergens reeds dichtbij zijnde	
andere (dingen)	<u>0</u>
waar	<u>0</u>
verwant	<u>0</u>
gaande	<u>0</u>
de zijnen	<u>0</u>
Kolon 33	
Maximumscore 2	
τοῖσδεσσι φόνον καὶ κῆρα φυτεύει πάντεσσιν· beraamt hij moord / dood en dood(slot) / ramp / ellende voor hen / dezen allen;	
zijnde dicht bij (kolon 32) hen	<u>1</u>
dikke massa / bloedend / moordend	<u>0</u>
schande / smet / euvel / zwakheid / hart	<u>0</u>
planten / telen / voortbrengen	<u>1</u>
allerlei	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 34	
Maximumscore 2	
πολέσιν δὲ καὶ ἄλλοισιν κακὸν ἔσται, (en / maar) ook voor vele anderen zal er onheil zijn / zal het slecht zijn,	
andere steden	<u>0</u>
velen en anderen	<u>0</u>
ander leed	<u>0</u>
is	<u>1</u>
Indien een overeenkomstige fout is gemaakt in kolon 31, hier wederom aanrekenen. Niet fout rekenen: hij zal een ramp / onheil zijn	
hij zal slecht zijn	<u>0</u>
laf / lafheid	<u>0</u>
Kolon 35	
Maximumscore 1	
οἱ νεμόμεσθ' Ἰθάκην εὐδείελον. (van ons) die bewonen het goed (uit de verte zelfs) zichtbare Ithaka.	
goed zichtbaar bewonen	<u>0</u>
Kolon 36	
Maximumscore 2	
ἀλλὰ πολὺ πρὶν φραζώμεσθ' maar / vooruit laten wij veel eerder / lang te voren bedenken / overwegen / overleggen	
andere (dingen) Indien ook in kolon 32, opnieuw aanrekenen.	<u>0</u>
laten wij veel bedenken	<u>1</u>
voordat	<u>0</u>
wij bedenken / wij zullen bedenken	<u>0</u>
laten jullie bedenken	<u>0</u>
bemerken / zien / inzien	<u>1</u>
tonen / uitleggen / zeggen / bevelen	<u>0</u>
Kolon 37	
Maximumscore 2	
ὥς κεν καταπαύσομεν· hoe / opdat wij de daden van de vrijers (zullen) doen ophouden;	
zoals / zodra	<u>0</u>
hoe / opdat / dat de daden van de vrijers zullen ophouden	<u>0</u>
Kolon 38	
Maximumscore 2	
οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ παύεσθων· (en / maar) zij moeten ook zelf ophouden;	
dezelfden	<u>0</u>
en zij én zij (zelf)	<u>0</u>
en zij moeten zelf ophouden (καὶ niet vertaald)	<u>1</u>
houd(t) ook zelf op	<u>0</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 39	
Maximumscore 2	
καὶ γὰρ σφιν ἄφαρ τόδε λῳίόν ἐστιν. want dat / dit is (ook) voor hen zonder twijfel beter / het beste.	
σφιν niet vertaald	<u>1</u>
zich / hem / jullie	<u>0</u>
want ook dat	<u>1</u>
dan deze / dan dit	<u>0</u>
Kolon 40	
Maximumscore 1	
οὐ γὰρ ἀπείρητος μαντεύομαι, want niet onervaren voorspel ik,	
ik heb geen voorgevoel onervaren	<u>0</u>
ik onervaren(e) voorspel niet	<u>0</u>
onbeproefd	<u>0</u>
Kolon 41	
Maximumscore 2	
ἀλλ' ἐὺ εἰδώς· maar (het / alles) goed wetend / maar ik weet (het / alles) goed;	
andere (dingen)	<u>0</u>
Indien ook in kolon 32 en 36 deze fout is gemaakt, hier niet meer aanrekenen.	
zien	<u>0</u>
gezicht / uiterlijk / idee	<u>0</u>
jij weet	<u>0</u>
Kolon 42	
Maximumscore 2	
καὶ γὰρ κείνω φημι τελευτηθῆναι ἅπαντα want ik zeg / meen / denk dat ook voor hem / die / deze alles vervuld / beëindigd is	
καὶ niet vertaald	<u>1</u>
door hem	<u>0</u>
ik zeg tot hem	<u>0</u>
ik zei	<u>1</u>
Niet fout rekenen: beëindigd wordt / zal worden	
sterven	<u>0</u>
dat hij alles heeft beëindigd	<u>0</u>
allen / hem helemaal / hij helemaal	<u>0</u>
Kolon 43	
Maximumscore 1	
ὥς οἱ ἐμυθέομαι, zoals ik hem zei / uitlegde,	
οἱ niet vertaald	<u>0</u>
zij / wij zeiden hem	<u>0</u>
zij / die zeiden	<u>0</u>
bevelen	<u>0</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 44	
Maximumscore 1	
ὄτε Ἴλιον εἰσανέβαινον Ἀργεῖοι, toen de Argivers / Grieken naar Ilion / Troje gingen,	
omdat	<u>0</u>
ik / hij ging	<u>0</u>
toen Ilion ging	<u>0</u>
Kolon 45	
Maximumscore 1	
μετὰ δέ σφιν ἔβη πολύμητις Ὀδυσσεύς. en te midden van / met hen ging de vindingrijke Odysseus,	
σφιν niet vertaald	<u>0</u>
zich / hem / jullie	<u>0</u>
na / naar hen	<u>0</u>
maar	<u>0</u>
hij riep	<u>0</u>
Kolon 46	
Maximumscore 3	
φῆν (kolon 47–49) ἔεικοστῷ ἐνιαυτῷ οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι· ik zei dat Odysseus / hij in het twintigste jaar naar huis zou komen;	
ik meende	<u>2</u>
ik zeg	<u>1</u>
hij zei / zij zeiden	<u>0</u>
ik zei te zullen komen	<u>0</u>
ik zei dat hij kwam	<u>2</u>
ik zei dat hij gekomen was	<u>0</u>
Kolon 47	
Maximumscore 2	
κακὰ πολλὰ παθόντ', na vele rampen / ellende te hebben geleden / doorstaan,	
veel slechte (lichaams)pijn	<u>0</u>
nadat ik had doorstaan	<u>0</u>
hij doorstond / zij doorstonden	<u>0</u>
doorstaand	<u>1</u>
Kolon 48	
Maximumscore 2	
ὀλέσαντ' ἀπο πάντας ἐταίρους, (en) na alle makkers te hebben verloren,	
te gronde richten	<u>0</u>
nadat ik verloren had	<u>0</u>
hij verloor / zij verloren	<u>0</u>
verliezend	<u>1</u>
vele makkers	<u>1</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 49	
Maximumscore 2	
ἄγνωστον πάντεσσιν niet herkend door / onherkenbaar voor / onbekend voor / bij allen	
onberoemd	<u>1</u>
onbekend met allen	<u>0</u>
alles	<u>0</u>
Kolon 50	
Maximumscore 2	
τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.» (en) dat / dit (dan) gaat nu allemaal / dat alles gaat nu in vervulling / zal in vervulling gaan / wordt voltooid / zal worden voltooid.	
maar	<u>1</u>
νῦν niet vertaald	<u>1</u>
Indien ook in kolon 27, hier niet opnieuw aanrekenen.	
werd / is voltooid	<u>0</u>
hij voltooit (voor zichzelf)	<u>1</u>
eindigen	<u>1</u>
betalen	<u>0</u>

Einde